

Een tuin voor kalkliefhebbers

Inleiding

Veel mensen starten met de inrichting en het beplanten van een nieuwe tuin door een grote hoeveelheid goede en bemeste tuingrond te storten en dan... planten maar. De tuingrond die men koopt is veelal neutraal en zal niet te veel en niet te weinig kalk bevatten. Hierbij wordt de grond dus aangepast aan de gewenste beplanting. Net zo leuk (en misschien nog wel leuker) is het om te kijken welke grond u heeft en vervolgens de beplanting aan te passen aan de grond. Als u de beschikking heeft over een kalkrijke tuin, hebt u geluk, want er is een grote keus aan leuke planten die u hierin kunt laten aarden.

Verskillende grondsoorten

Grondsoorten worden op verschillende manieren getypeerd. Een gebruikelijke manier is om de nadruk te leggen op de fysieke eigenschappen van de grond. Men spreekt van:

Zand

Losse grond met een korrelgrootte van 0.05 - 2 mm, die bestaat uit verweerd graniet. Deze grond kan slecht water vasthouden en is vaak voedselarm.

Klei

Zware grond die bestaat uit zeer kleine deeltjes, kleiner dan 0.016 mm, ook van verweerd gesteente. Kleigrond houdt lang water vast, maar eenmaal droog wordt hij voor water vrijwel ondoordringbaar. Deze grond is meestal voedselrijk.

Zavel

Dit is een mengsel van zand en klei en heeft de goede eigenschappen van beide. De grond is vruchtbaar en goed te bewerken.

Veengrond

Bestaat uit verteerde planten. Deze grondsoort kan veel water vasthouden en is zeer humusrijk, maar als hij eenmaal uitdroogt kan de grond verpulveren en de structuur verliezen.

Een ander onderscheid is naar de zuurgraad (pH) van de grond. Je hebt basische, neutrale en zure grond. Een neutrale grond heeft een pH van ongeveer 7, zure grond heeft een lagere pH (ongeveer kleiner dan 6, hoe lager, hoe zuurder) en basische grond heeft een hogere pH (vanaf 8).

En dan heb je ook nog het onderscheid naar kalkgehalte. Kalkrijke grond is basisch en zure grond is kalkarm, maar neutrale grond kan ook veel kalk bevatten. Alleen pure veengrond bevat van nature weinig of geen kalk. De hoeveelheid kalk van de andere grondsoorten hangt in de natuur af van de oorspronkelijke samenstelling van deze grond en de mate waarin de kalk uitgespoeld is.

Hoe komt er kalk in de tuin

Als er nieuwe huizen gebouwd worden, wordt de bodem meestal eerst opgehoogd met een flinke lading zand. Na de bouw worden de tuinen ingericht door een laag tuinaarde aan te brengen op het zandpakket. Om te beginnen is deze grond waarschijnlijk neutraal. Door het geleidelijk verwerken van de gemetselde muren en niet te vergeten de achtergelaten hoeveelheden gemorst cement, komt er kalk in de bodem. Als de bodem in de loop van de jaren niet intensief door elkaar gewerkt wordt, zie je uiteindelijk dat in de buurt van het metselwerk de meeste kalk in de grond zit en dat, hoe verder je bij de muren vandaan gaat, de hoeveelheid kalk geleidelijk afneemt. Dat betekent dat de meesten van ons, met een vrij kleine tuin bij het huis, een kalkrijke tuin zullen hebben.

Het inrichten van een kalkrijke tuin

Zoals eerder gezegd komt er in veel gevallen in de loop der jaren vanzelf kalk in de tuin, maar daar hoeft u natuurlijk niet op te wachten. U zou kalk kunnen strooien, maar dat moet u eigenlijk alleen maar doen als uw grond echt te zuur is. Een leuke manier om kalk in de tuin te krijgen is het zelf bouwen van een oude muur. Hier kunt u heel goed slooppuin voor gebruiken. Dat zijn stenen met cementresten die al gedurende jaren verweerd zijn door zon en regen, en daardoor regelmatig kalk afgeven. U kunt ze echt in de vorm van een muur stapelen, maar u kunt er natuurlijk ook een schilderachtige "ruïne" of steenhoop van maken. Laat wat ruimte open voor plekken met aarde, maar niet te veel, dan kunnen op de stenen om te beginnen de echte muurplanten gezet worden. Geleidelijk aan, maar veel sneller dan bij een nieuwe muur, verspreidt de kalk zich door de omringende grond, zodat u wat begroeiing betreft een overgang kunt maken van zeer kalkminnende planten dicht bij de stenen, tot neutrale planten verder weg. Het is leuk om te zien hoe een dergelijk milieu vanzelf langs natuurlijke weg ontstaat.

Een andere manier om kalk in de tuin te krijgen is het maken van belijningen en zogenaamde 'stepping stones' van kalksteen, bijvoorbeeld Carrera marmer.

Hierbij krijgt u hetzelfde effect als bij de steenhoop, maar dan meer verspreid. U kunt zelf bepalen waar u de kalkbronnen aan wilt brengen en verder is het weer kijken hoe de tuin zich ontwikkelt.

Hoe is de kalkrijke grond te herkennen

Kalkrijke grond kunt u op verschillende manieren herkennen. De meest directe manier is om te kijken naar de planten die er spontaan op groeien. Planten als moederkruid (*Tanacetum parthenium*) en muurleeuwenbek (*Linaria cymbalaria*) tieren welig op kalk. Planten die een uitgesproken zure grond nodig hebben, zoals rododendrons, gedijen niet. Maar toch is niet bij alle planten altijd even gemakkelijk waar te nemen of ze een voorkeur voor kalk hebben of niet. De groei van veel planten is in eerste instantie afhankelijk van de hoeveelheid voedingsstoffen, dus op kalkrijke tuingrond die voortdurend van voedingsstoffen voorzien is, zullen de meeste planten het toch wel goed doen.

U kunt de aanwezigheid van kalk ook beredeneren: oude gemetselde muren geven kalk af. Zijn er oude muren, dan is er waarschijnlijk ook kalk.

De meest wetenschappelijke manier is natuurlijk om op diverse plekken grondmonsters te nemen en deze te laten testen.

Tuinplanten voor kalkrijke grond

Het hele scala van kalkminnende planten loopt van zéér kalkminnende planten -zoals muurplanten- tot planten die graag kalk hebben, maar die het verder wel in elke, niet zure, grond doen.

Wat bij ons muurplanten zijn, zijn van nature vaak rotsplanten. Maar let op: niet elke rotsplant houdt van kalk, er zijn ook kalkarme rotsen. Muurplanten kunnen vaak goed warmte en droogte verdragen, maar er zijn er ook die vrij veel vocht nodig hebben.

Voorbeelden van muurplanten zijn:

- Sedumsoorten, zoals muurpeper (*Sedum acre*) en tripmadam (*Sedum reflexum*);
- Saxifragasoorten, zoals kandelaartje (*Saxifraga tridactylites*);
- Anjersoorten, zoals de Dianthus familie, Petrorhagia- en Saponariasoorten;
- Gele helmbloem (*Pseudofumaria lutea*);
- *Erysimum cheiri*, de muurbloem, in vele cultivars te krijgen.

Andere tuinplanten die ook van kalk houden:

- Achilleasoorten, prachtig duizendblad in witte, gele en rode variëteiten;
- Aubretia's in allerlei kleuren. Deze zijn ook heel bekend als muurplant;
- Gipskruid (Gypsophila-soorten);
- Iberissoorten;
- Campanulasoorten;
- Verbascumsoorten zoals koningskaars;
- Ook de bij de muurbloemen genoemde anjersoorten zijn in veel gecultiveerde soorten voorhanden en in de volle grond te planten;
- Geurige planten als marjolein en tijmsoorten.

Ook veel struiken houden van een kalkrijke grond:

- Vlinderstruiken (Buddleja) welbekend, in alle bloemkleuren;
- *Hibiscus siriacus*, bij ons niet winterhard;
- Rozemarijn, een heel geurige struik;
- Taxus, langzaam groeiend, 's winters groen;
- Rosasoorten, alle rozen voelen zich goed met wat kalk, vragen wel een voedselrijke en goed doorlatende grond. Ook andere leden van de rozenfamilie, zoals de Prunus- en Malussoorten zijn zeer goed toepasbaar;
- Viburnumsoorten, maar niet alle;
- Berberissoorten, zuurbes met vele verschillende bladkleuren.

Deze opsomming is natuurlijk lang niet compleet. De meeste informatie hierover is te krijgen op het internet. Er zijn veel goede websites met informatie over planten.

Referenties

Onder andere:

Heukels Interactieve Flora van Nederland (CD-Rom)

Easy Tuin Encyclopedie - Davilex – (CD-Rom)

Fa C. Esveld, www.esveld.nl. Zeer goede website met veel selectiemogelijkheden.

Tekst: Petra Maas